

Słownictwo – jak to się robi w *Evolution*

Podręcznik **Evolution** rozwija wiedzę leksykalną w sposób przystępny i uporządkowany. W ramach kursu uczniowie stopniowo poznają i utrwalają ułożone tematycznie słownictwo w różnych rodzajach ćwiczeń. Mają także możliwość regularnie i systematycznie powtarzać nowe wyrazy dzięki bogato ilustrowanym materiałom z mnóstwem dodatkowych ćwiczeń, gier i zabaw leksykalnych.

Podręcznik

Słownictwo w podręczniku **Evolution** jest wprowadzane i utrwalane poprzez ćwiczenia pokazujące użycie nowego materiału leksykalnego w różnorodnych kontekstach. Uczniowie mają szansę pracować nad różnymi elementami znajomości słownictwa takimi jak znaczenie, użycie, wymowa i pisownia.

Etap prezentowania słownictwa:

- Nowe wyrazy pojawiają się w krótkim dialogu w kontekstach odnoszących się do życia, wiedzy i zainteresowań uczniów.

Etap utrwalania słownictwa:

- Uczniowie ćwiczą wymowę i pisownię nowych wyrazów.
- W dalszej części lekcji uczniowie wykonują ćwiczenia, w których nowe słowa są zaprezentowane w kontekstach komunikacyjnych. Uczniowie mają na przykład za zadanie uzupełnić lub zbudować krótkie dialogi, uzupełnić zdania lub opisać ilustracje. Na tym etapie w podręczniku pojawiają się dwa rodzaje ćwiczeń, w pierwszym z nich umieszczone są liczne wskazówki pomagające uczniom udzielić prawidłowych odpowiedzi. Drugi typ zadań jest bardziej wymagający, ponieważ uczniowie otrzymują znacznie mniej pomocy w samym ćwiczeniu. Ma ich to skłonić do większej kreatywności i samodzielności w używaniu nowopoznanego słownictwa.
- Ostatecznym sprawdzeniem tego, w jakim stopniu słowa zostały opanowane są ćwiczenia komunikacyjne, których celem jest praca w parach i budowanie krótkich wypowiedzi, ustnych i pisemnych, z użyciem nowych wyrazów. Dzięki tym ćwiczeniom uczniowie mogą zastosować poznany materiał leksykalny i wymieniać się doświadczeniami na temat swojego życia i zainteresowań.

Zeszyt ćwiczeń

Słownictwo, które zostało wprowadzone w podręczniku jest dodatkowo utrwalane w zeszycie ćwiczeń. Nowością, dzięki której powtórki materiału leksykalnego będą dla uczniów przyjemnością, jest ilustrowany słowniczek interaktywny (*interactive dictionary*). Korzystanie z niego odbywa się w następujący sposób. Do każdego unitu uczniowie otrzymują zestaw nalepek przedstawiających nowe słowa, które należy przykleić na wyznaczonej stronie w zeszycie ćwiczeń. Każda nalepka powinna znaleźć się w miejscu, w którym wpisane jest słowo z obrazka. Prawidłowo umieszczone naklejki utworzą ilustrację, do której dodatkowo dołączone są ćwiczenia leksykalne.

Plakaty

Ilustracje z zeszytu ćwiczeń zostały wykorzystane jako plakaty, które można powiesić w klasie. Dołączono do nich gry i zabawy, które nauczyciel może wykorzystać w trakcie lekcji.

Słownictwo – o czym warto pamiętać?

SŁOWA W NASZEJ GŁOWIE

Nasz mentalny leksykon, czyli słowa, które znamy, nie przypomina alfabetycznego spisu, jaki można znaleźć w słownikach. Wyrazy w naszym mózgu są ułożone według skojarzeń. Taki system oznacza, że jedno słowo przywołuje nam na myśl następne i tak powstaje cała sieć powiązanych ze sobą jednostek leksykalnych. Skoro nasze mózgi w ten sposób porządkują słownictwo, warto już na etapie nauczania wziąć to pod uwagę i ułatwić uczniom zapamiętywanie materiału leksykalnego, prezentując nowe słowa w grupach tematycznych.

WYBÓR ODPOWIEDNICH TECHNIK PREZENTACJI

Znaczenie nowych słów może być prezentowane:

- werbalnie (za pomocą definicji, synonimów, przykładowych zdań i rodzimych odpowiedników)
- oraz niewerbalnie (za pomocą gestów, mowy ciała, mimiki, przedmiotów i obrazków).

Przy takiej różnorodności sposobów wyjaśniania znaczenia warto dopasowywać techniki bezpośrednio do słów, które wprowadzamy. Jeśli odpowiednio połączymy je ze sobą nasza prezentacja będzie klarowna i przystępna dla uczniów. Warto zaznaczyć, że podawanie rodzimego odpowiednika nie powinno być dominującą techniką. Uczniowie przyzwyczajeni do niej niechętnie próbują zgadywać znaczenie nowych słów. Zamiast tego oczekują od nauczyciela gotowych odpowiedzi. Tłumaczenie słowa jest natomiast pomocne, kiedy wiadomo, że wszystkie inne sposoby zawiodą. Ta technika może być również użyteczna, gdy uczniowie mimo zastosowania przez nauczyciela innej formy prezentacji chcą upewnić się, że właściwie odgadli znaczenie nowego słowa.

8-12 SŁÓW

W czasie jednej jednostki lekcyjnej warto podać nie więcej niż od 8-12 nowych słów. Dzięki temu uczniowie będą w stanie uporządkować sobie nowy materiał. Ostateczna liczba wyrazów powinna zależeć od stopnia ich trudności, a także poziomu zaawansowania uczniów.

TYLKO NAJISTOTNIEJSZE INFORMACJE

Kiedy wprowadzamy nowe słownictwo powinniśmy zdecydować, które informacje są rzeczywiście kluczowe dla uczniów na etapie prezentacji. Jeżeli podamy za dużo faktów lub zbyt wiele szczegółów, uczniowie nie będą potrafili ocenić, co rzeczywiście jest istotne i na pewno będą mieli trudności z zapamiętaniem materiału.

ŁĄCZENIE NOWYCH WIADOMOŚCI Z DOTYCHCZASOWĄ WIEDZĄ

Uczniowie szybciej zapamiętają nowe słowa, jeżeli będą mogli je połączyć z informacjami, które już mają. Warto więc zwracać ich uwagę na fakt, że nowa wiedza jest często rozszerzeniem dotychczasowej.

Utrwalanie nowego słownictwa – kilka ważnych rad

Najlepszym sposobem na trwałe zapamiętanie nowych słów, jest ich systematyczne powtarzanie. Jednak częstotliwość powtórek nie jest jedynym ważnym czynnikiem. Jeśli ćwiczenia są zbyt monotonne, uczniowie tracą koncentrację i zainteresowanie.

RÓŻNORODNE ĆWICZENIA

Aby uczniowie mogli skutecznie utrwać słownictwo, muszą mieć możliwość powtarzania wyrazów w zróżnicowany sposób. Oznacza to, że konieczne jest zapewnienie im dostępu do wielu typów ćwiczeń. Niektóre będą bardziej mechaniczne i nastawione na uczenie się wymowy i pisowni nowych słów. Inne zadania będą wymagały od uczniów przywoływania i używania wiedzy dotyczącej ćwiczonych wyrazów coraz bardziej samodzielnie i kreatywnie.

ZRÓZNICOWANE KONTEKSTY

Mało efektywne w utrwalaniu materiału leksykalnego jest zestawianie nowych wyrazów z rodzimymi odpowiednikami. Uczniowie, którzy poprzestają na uczeniu się na pamięć list słów, nie zdobywają prawdziwej wiedzy leksykalnej. Po pierwsze bardzo szybko zapominają materiał, ponieważ powtarzanie go jest zbyt monotonne. Prawdziwym problemem jest jednak fakt, że nie będą świadomi, w jaki sposób słownictwo funkcjonuje podczas komunikacji. Tak więc oprócz list słów, które sprawdzają się niewątpliwie jako forma notatek, warto dać uczniom ćwiczenia leksykalne, dzięki którym będą mogli obserwować i używać nowe słownictwo w różnych kontekstach. Taki sposób utrwalania pozwoli uczniom samodzielnie oceniać, kiedy i jak wyrazy mogą być używane w komunikacji.

SŁOWA W GRUPACH

Aby uczniowie potrafili pewnie i poprawnie używać nowego słownictwa, muszą wiedzieć, w jaki sposób wyrazy łączą się ze sobą. Wskazane jest więc, żeby poznając i utrwalając materiał leksykalny, poznawali na przykład kolokacje, idiomy i wyrażenia utarte. Dzięki temu będą mogli stopniowo rozwijać wiedzę leksykalną opartą na powiązaniach między słowami, co w przyszłości pozwoli im osiągnąć wysoki stopień zaawansowania.

Mgr Ewelina Wojtyś,
metodyk,
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie